

EXPUNERE DE MOTIVE

A PROIECTUL DE LEGE PRIVIND DECLARAREA

MUNICIPIULUI CRAIOVA « ORAS MARTIR »

Revoluția din Decembrie 1989 a reprezentat un moment de cea mai mare importanță în istoria modernă a României. Evenimentele ce aveau să se declanșeze în țara noastră, la finele anului 1989, se înscriu în mod logic, în procesul general est-european aflat într-o derulare accelerată, supus principiului dominoului și unui destin implacabil al istoriei. Unul după altul, regimurile comuniste din această zonă geografică se prăbușesc, marcând pulverizarea tuturor elementelor specifice sistemelor totalitare: dictatura partidului unic; dirijismul de stat excesiv centralizat al economiei etc.

Acum, la peste 20 de ani de la Revoluția română din decembrie 1989, evenimentele sunt din ce în ce mai estomate. Noi, cei care am participat direct la aceasta mareata pagina de istorie, deși am imbatranit iar unii dintre noi au murit, suntem datori să nu lasăm uitarea să acopere acele teribile evenimente din decembrie 1989, pentru că au fost plătite cu jefuri de sânge. După cum se știe, multe localități au fost teatrul unor lupte crancene, în care au căzut la datorie persoane nevinovate. Considerăm că lista orașelor martir din România este săracă și incompletă fără Craiova întrucât, în Decembrie 1989, Craiova a plătit cu prisosință tributul său de sânge pentru libertate și triumful Revoluției.

În Craiova au fost 30 de morți (19 în raza municipiului, 11 în afara localității), 64 de luptători ranți, dintre care, 6 morți și 19 ranți în rândul cadrelor militare.

Pentru aceasta, considerăm necesare demersurile reparatorii necesare de elaborare a actului legislativ prin care orașul Craiova să fie declarat „Oras martir”.

După cum se știe, titlul de **Localitate-martir**, este o denumire generică pentru **sat-martir**, **comună-martir** sau **oraș-martir** și reprezintă un titlu acordat prin lege unor localități din România, ca simbol al cinstității de către Patrie a eroismului manifestat și a memoriei martirilor căzuți pentru cauze naționale. Deși nu există criterii precise în stabilirea localităților martir, în principiu acestea au avut un număr însemnat de victime ori s-au distins prin acțiuni deosebite ale participanților la evenimentele respective.

În Craiova, mișcarea revoluționară din Decembrie 1989 a fost declanșată la Întreprinderea de Avioane Craiova, actualmente SC. AVIOANE CRAIOVA S.A., în dimineața zilei de 22 Decembrie 1989. De ce s-a declanșat la AVIOANE CRAIOVA, unitate militarizată aflată între unități militare și nu la alte întreprinderi cu personal mult mai numeros și probleme sociale mult mai complexe exp: Combinatul Chimic, Electroputere, etc?. Răspunsul este simplu. La AVIOANE CRAIOVA, personalul angajat era cel mai tânăr de pe platforma industrială a orașului și suflul schimbărilor a fost perceput mult mai rapid decât în alte întreprinderi. În acest context, pe fondul nemulțumirii generale s-au suprapus nemulțumirile legate de trimiterea la Timișoara a unor garnituri de tren cu cetățeni din Craiova, printre care erau și angajați ai întreprinderii de Avioane Craiova. La Timișoara, contrar hotărârilor luate de factorii de conducere, angajații de la " AVIOANE " au fraternizat cu locuitorii orașului, s-a mers în Piața Operei unde s-a scandat " CRAIOVA - TIMIȘOARA " ! , " CRAIOVA E CU VOI " ! , " AZI ÎN TIMIȘOARA, MAINE-ŢI ÎN TOATA ȚARA " ! , etc.

La întoarcere, angajații AVIOANE CRAIOVA au venit cu suflul Revoluției în Craiova, hotărâți să schimbe situația de fapt din orașul nostru.

În dimineața zilei de 22 Decembrie 1989, nemulțumirile generale au explodat spontan, muncitori, tehnicieni, ingineri s.a., au ieșit, ca niște torenți de neoprit, în fața pavilionului administrativ, unde s-au scandat lozinci de fraternizare cu mișcările revoluționare din Timișoara și din țară. Automat au apărut lideri de opinie care vor conduce, de acum înainte, masa manifestanților.

Unii din lideri au adus steaguri, au încercat captarea conducerii în manifestatie, fără succes însă, au organizat coloana de demonstrați. Ca un torent de nestăvilit coloana de aproximativ 4000 de angajați ai AVIOANE CRAIOVA au pornit pe traseul, de aproximativ 7 km, ce leagă Întreprinderea de centrul orașului.

Primul punct fierbinte l-a constituit trecerea coloanei pe lângă UM 01802 Craiova. În interiorul unității, atât la gardul de împrejmuire cât și pe clădirea cantinei și celelalte construcții, se vedeau cadre militare înarmate, în dispozitiv de luptă.

S-a început să se scandeze "Armata e cu noi"! și persoanele din grupul de organizare au dezamorsat rapid câteva tentative ale unor indivizi răzleți, de a scoate cadrele militare și a le aduce în coloana. A fost un moment greu dar depășit cu mult tact. S-a intrat în șoseaua care leagă Bucureștiul de Craiova, DE 70. Toată lumea era înflăcărată și se scandau continuu lozinci. În zona podului Plaiul Vulcanesti s-a instalat o pacla deasă care a sporit și mai mult tensiunea. S-a intrat în cartierul Lăpuș unde se afla platforma industrială din estul orașului. Liderii au îndreptat coloana spre Întreprinderea de Utilaj Greu Craiova - I.U.G. ocolind pasajul Electroputere unde s-a putut vedea personal înarmat și tehnica de luptă.

La I.U.G., personalul întreprinderii, în frunte cu directorul, s-a atașat coloanei sporind și mai mult încrederea în reușită.

Coloana s-a deplasat spre Electroputere unde se miza pe aportul celei mai mari întreprinderi din oraș. Dezamăgirea a fost crunta, Porțile erau închise, personal înarmat patrula pe lângă gardurile întreprinderii și se puteau observa persoane înarmate atât pe clădirile din interior cât și pe blocurile din jur.

Cativa dintre revoluționarii au sărit gardul înfruntând pericolele iminente, pentru a vedea ce se întâmpla în unitate. Au rămas stupefiați: ușile dintre secții erau sudate.

Persoane din Electroputere i-au sfătuit să plece cât mai repede pentru a nu suporta alte consecințe. S-a trimis delegație la Întreprinderea de Metal-Lemn (I.M.L.), 7 Noiembrie, I.M.M.R., Olciș, dar rezultatul a fost același. A apărut un moment de neliniște și pentru demonstrați care, se vedeau parca singuri în aceste periculoase încercări. S-a hotărât atunci schimbarea traseului pe la "I.M.M.R.", "7 Noiembrie", "OLCIT". După o consfătuire scurtă, s-a

renunțat rapid la această inițiativă considerându-se că traseul se lungea foarte mult iar rezultatele puteau fi cele similare de la Electroputere. Coloana a plecat cu și mai multă putere spre centrul orașului. Revoluționarii care au sărit gardul în « Electroputere » au tras sirena, au deblocat câteva uși eliberând salariații care au pornit spre centru. În zona Spitalului nr. 3, a Fabricii de Paine, salariații priveau plângând din interiorul unităților și încurajau manifestanții. La fel au procedat și constructorii de locuințe de la blocurile din împrejurimi. Frica era prea mare și le înfrângea dorința de a se atașa coloanei. S-a continuat mersul spre centrul orașului trecând prin dreptul Facultății de Mecanică. Nici studenții existenți în zona facultății nu s-au alăturat coloanei. Multe persoane însoteau coloana pe laterale, frica fiind foarte puternică iar prudenta îi îndemna la acest lucru.

Marsul a continuat spre centrul orașului pe lângă « Universitate » iar o parte s-a bifurcat pe str. Romul. În zona Consiliului Municipal a fost momentul cel mai dificil. Coloana a ajuns în fața dispozitivului militar. Persoane înarmate până în dinți și tehnica militară barau trecerea către Consiliile Municipal și Județean, impanzeau parcul din apropiere și zonele limitrofe

Liderii mișcării au data dovada de mult tact, au oprit coloana la cativa metri de trupe facand ei un cordon in fata. S-a inceput a se scanda tot mai puternic "Armata e cu noi"! Nervii erau incordati la maxim si de-o parte si de alta. La un militar i-a căzut incarcatorul jos si s-a putut observa ca era plin cu cartușe. Câteva persoane au incercat sa dialogheze cu reprezentanții militari. Din spatele trupelor a apărut o mașina cu apa cu soldati din arma chimica, s-a aruncat cu spuma spre manifestanti. După momente de neliniște si tensiune, care păreau infinite, armata a fraternizat cu mulțimea si a deschis culoarul spre piața Consiliului Județean.

Coloanei de manifestanti de la Avioane, I.U.G., Electroputere, i s-a alaturat o multime de oameni veniti din toate zonele Craiovei. O mare de oameni (peste 10.000) au umplu piata Consiliului Județean. Cei care erau in conducerea mișcării, de la AVIOANE, si-au dat seama ca trebuie intreprins ceva pentru organizarea mulțimii. Au inceput organizarea multimii pe unitati economice simultan cu formarea de liste cu persoanele care sa intre in Consiliul Județean, pentru dialog cu puterea locala.

Aceste momente au fost si mai mult tensionate de zvonul ca generalul Roșu, comandantul Armatei a III-a , intra cu tancurile in zona. Au fost câteva momente de panica si de busculada. Alarma s-a dovedit a fi falsa si mișcarea a intrat pe făgașul inceput. Un număr de persoane inscise pe lista au intrat in Consiliul Județean. Pe langa cei nominalizati s-a fortat intrarea pătrunzand si alții.

La multe din acele persoane furia a devenit predominanta rațiunii. S-a spart mobilier, s-au spart geamuri, s-au distrus tablouri, s-a dat foc. Incet, incet, oamenii au revenit la rațional, au inceput discuții din balconul pietii Consiliului Județean.

S-a aflat ca Ceausescu a fugit si oamenii au exaltat de bucurie. După fuga de pe cladirea Comitetului Central, Ceausescu a incercat sa vina la Craiova si l-a sunat de doua ori pe prim-secretarul C.J, Ion Traian Stefanescu. Declansarea Revolutiei in municipiu a zadarnicit insa acest plan. Dacă Ceausescu ajungea in Craiova, sediul Armatei a III-a, Revolutia Romana era cu mult mai sangeroasa. S-a stat in acea zona pana noaptea târziu. In interiorul Consiliului Județean cei care pătrunseseră, au inceput sa-si imparta funcții in Frontul (Local) de Salvare Naționala. Mulțimea a inceput incet, incet sa se imprastie, care spre case, care spre intreprinderi. Majoritatea angajaților AVIOANE SA. s-au întors la intreprindere, considerand-o un punct strategic pentru oraș si pentru tara, au primit armanent in dotare, au ocupat pozitii de lupta si, pe un ger cumplit, timp de cateva nopti, au aparat Unitatea. Cativa au rămas ca reprezentanți in FSN local.

De a doua zi au inceput evenimente prin care si Craiova avea sa se inscrie cu jertfe de sânge in mișcarea revoluționara din decembrie 1989. Au inceput împușcaturile si infernul. Intre 22-26.12.1989, s-au declansat atacuri in diverse puncte din oras si asupra unitatilor militare. In zona U.M. de pe strada Caracal a inceput un adevărat măcel cu asa numiții teroriști, din care pana la urma nu a fost identificat nici unul. Din zonele Facai si Balta Verde s-au lansat tiruri de artilerie grea si rachete asupra unor ținte aeriene, vizualizate pe radar, care atacau orașul. In zona întreprinderii de AVIOANE S.A. se lansau zvonuri ca efective de trupe teroriste bine inarmate ataca intreprinderea si unitățile din zona generând salve de artilerie atât de la apărarea antiaeriana a unității militare cat si de la AVIOANE S.A. In zona limitrofa Craiovei, la Bradesti, s-a inregistrat primul contact cu un grup organizat de persoane straine in care, trupele militare comandate de Lt.col Florian Stanescu a deschis focul asupra a 8-10 autoturisme cu cetateni sovietici care a incercat sa forteze barajul. O masina a ars complet, o persoana (femeie) a fost ranita, doua retinute, iar restul au fugit in directii diferite. Acestea au fost câteva din momentele mișcării revoluționare din decembrie 1989 de la Craiova, mișcare la care cei care si-au adus contribuția au luptat cu toata convingerea unei ieșiri la lumina. Dumnezeu si timpul vor stabili daca in România se vor realiza speranțele atât a celor care si-au dat viata dar si a celor care au trăit acele clipe de teroare.

Tinand cont de cele prezentate, de materialele anexate dosarului constituit in sprijinul solicitarii, rugam institutiile abilitate ale statului sa intreprinda cele necesare emiterii actului legislativ prin care municipiul Craiova sa fie declarat « Oras martir ».
Anexam prezentului material, listele mortilor si ranitilor in Revolutia din decembrie 1989 de la Craiova.

INITIATORII PROIECTULUI LEGISLATIV

Parlamentarii de Dolj :

1. Berceanu Radu - Senator PD-L
2. Călin Ion - Deputat PSD
3. Dascălu Constantin - Deputat PD-L
4. Geoana Mircea Dan - Senator PSD
5. Gust Florentin Bălosin - Deputat PSD
6. Manda Iulian Claudiu - Deputat PSD
7. Mihai Surpăteanu - Deputat PD-L
8. Oprea Mario Ovidiu - Senator PNL
9. Petrescu Petre - Deputat PSD
10. Stroe Ionut Marian - Deputat PNL
11. Udristoiu Tudor - Senator PD-L
12. Vasilescu Lia Olguta - Senator PSD
13. Visan Gelu - Deputat PD-L
14. Voicu Mihai Alexandru - Deputat PNL
15. Zgonea Valeriu Stefan - Deputat PSD

A collection of handwritten signatures in black ink, corresponding to the 15 parliamentarians listed on the left. The signatures are written in a cursive style and are arranged vertically, overlapping the list items. Some signatures are more prominent and larger than others.

LISTA EROILOR MARTIRI AI REVOLUTIEI ROMANE DIN DECEMBRIE 1989,
DE LA CRAIOVA

1. Albu Marin
2. Ambrus Danut Viorel
3. Bratu Roman Filica
4. Col. Coman Dumitru
5. Constantinescu Doru
6. Dragu Simion
7. Firu Vasile
8. Slt. Fota Ion
9. Georgescu Vali Marian
10. Ghita Gheorghe
11. Slt. Giuchici Milorad
12. Slt. Hula Mircea
13. Jianu Eugen Dan
14. Matei Ion
15. Manescu Gheorghe
16. Plt.mj. Melinescu Mihai
17. Mormoe Florea
18. Olaru Marius
19. Orasanu Virgil
20. Osman Dumitru Eugen
21. Petre Adrian Cristi
22. Radu Aurel
23. Savu Sorin
24. Slt. Soneriu Horea Damian
25. Slt. Stanica Ion Ilie
26. Mm. Stoica Iulian Florin
27. Slt. Stiubei Petre Costica
28. Trasca Ilie
29. Ungureanu Alexandru
30. Slt. Ungureanu Nicolae

LISTA LUPTATORILOR RANITI IN REVOLUTIA ROMANA DIN DECEMBRIE 1989,
DE LA CRAIOVA

1. APOSTOL COSTEL
2. BALA JANE
3. BALAN GHEORGHE
4. BARBU CRISTIAN
5. BARBU COSTINEL IONEL
6. BARBULESCU COSTINEL
7. BOBOC STEFAN
8. BOROTA GHEORGHITA
9. BOZGAN CORNELIA
10. BUSUIOC VIRGIL
11. CAPRARIN DANUT
12. CAZACU ANA
13. CAZACU PAULA ALINA
14. CARCIUMARU ATANASIE
15. CARSTEA IONUT
16. CATU COSTEL
17. CIUREA ION
18. CONSTANTINESCU TRAIAN
19. COSTACHE IULIAN
20. COTORAN MIHAITA
21. DECA PETRE
22. DINDIRICA CONSTANTIN
23. DRAGAN GILBERT
24. DRAGULIN ILIE
25. DUMITRESCU NICU
26. ENCESCU (POPA) NADEJDEA
27. GOGOSANU MARIN
28. HORVATH VILMOS
29. HRISTEA DANIEL
30. IANCU (ROSU) MIHAELA
31. IOANA LUCIAN
32. IONITA IOAN ROMULUS
33. IORDACHE EUGENIA
34. IVAN NICOLITA
35. IVANA DUMITRU AUREL
36. IVASCU SORIN
37. LEPADATU LUCICA
38. MARINESCU NICOLAE
39. MERTOIU LIVIU
40. MIHAILA EUSEBIU
41. MIREA COSTINEL VENUS
42. NACU FLORIAN
43. NADU OCTAVIAN
44. NISULESCU C-TIN
45. PEIA SORIN
46. POPESCU VICTOR
47. POPESCU VICTORIA
48. PEDA GHEORGHE
49. PRICA ANA
50. RADU IONICA
51. RUSU TUDOR
52. SANDU ELENA
53. SASS LUDMILA
54. SAVU SAMIR
55. STEFANCU MARCEL
56. STOIAN MARIAN
57. TABACU IONEL
58. TOLEA ION
59. TITA VICTOR
60. TURCITU COSTEL
61. UNGUREANU TUDOREL
62. VALU ION
63. VARZARE IULIAN VASILE
64. VIERU ILIE